

Försvarsutskottets yttrande 2023/24:FöU2y

Regeringens klimathandlingsplan – hela vägen till nettonoll

Till miljö- och jordbruksutskottet

Miljö- och jordbruksutskottet har beslutat att ge försvarsutskottet tillfälle att yttra sig över skrivelse 2023/24:59 Regeringens klimathandlingsplan – hela vägen till nettonoll och de motioner som väckts med anledning av skrivelsen.

Försvarsutskottet begränsar sitt yttrande till frågor om samexistens och målkonflikter mellan riksintresset för totalförsvaret och andra verksamheter samt motionerna 2023/24:2817 (S) av Anna-Caren Säterberg m.fl., 2023/24:2815 av Kajsa Fredholm m.fl. (V) och 2023/24:2819 av Daniel Helldén m.fl. (MP).

Utskottet föreslår att miljö- och jordbruksutskottet avstyrker motionsförslagen.

Utskottets överväganden

Skrivelsen

Skrivelsen är den andra klimatpolitiska handlingsplan som regeringen, i enlighet med klimatlagen (2017:720), överlämnar till riksdagen. I skrivelsen redovisar regeringen hur det klimatpolitiska arbetet bör bedrivas under mandatperioden inklusive de beslutade och planerade åtgärder som regeringen avser att vidta för att förbättra förutsättningarna för hushåll och företag att fatta de beslut som krävs för att de nationella och globala klimatmålen samt Sveriges klimatåtaganden gentemot EU ska nås.

Motionerna

Motioner med anledning av skrivelsen har väckts av Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet. Följande yrkanden bedöms inrymmas i försvarskommitténs beredningsområde.

I kommittémotion 2023/24:2817 (S) av Anna-Caren Säterberg m.fl. efterfrågas snabbare och enklare tillståndprocesser för vindkraft med fortsatt höga miljökrav. Motionärerna lyfter fram att Försvarsmaktens roll behöver tydliggöras och ett fungerande samspel med berörda myndigheter och aktörer säkerställas (yrkande 10).

I kommittémotion 2023/24:2815 föreslår Kajsa Fredholm m.fl. (V) att regeringen uppdrar åt Försvarsmakten att återkomma med ett underlag för hur övningsverksamheten kan organiseras utan att utgöra ett hinder för byggandet av havsbaserad vindkraft på lång sikt (yrkande 51).

I partimotion 2023/24:2819 av Daniel Helldén m.fl. (MP) anförs att Försvarsmakten bör arbeta med villkorade tillstånd för vindkraft. Enligt motionärerna stoppar Försvarsmakten alltför stor mängd förnybar energi. Försvaret bör i stället verka för att mer förnybar elproduktion kommer till stånd som en del i det civila försvarsarbetet och arbeta mer konstruktivt för ökad samexistens genom villkorade tillstånd (yrkande 44).

Utskottets ställningstagande

Utskottet behandlade våren 2023 motioner om totalförsvarets riksintresse och målkonflikter i betänkande 2022/23:FöU4. Utskottet konstaterade då att Miljöprövningsutredningen i sitt betänkande Om prövning och omprövning – en del av den gröna omställningen (SOU 2022:33) behandlat frågor om målkonflikter. Utredningen beskriver att Försvarsmakten om det finns en konflikt gentemot myndighetens verksamhet strävar efter att finna möjliga alternativa lösningar. Utredaren påminner dock om att Försvarsmaktens verksamhetsplatser i flera fall är utpekade av regeringen och riksdagen. Ofta förs en dialog med sökanden om lokalisering av verksamheten tills det finns

ett alternativ som är godtagbart för båda parter. När den sökta verksamheten står i konflikt med verksamhet som är viktig för totalförsvaret och dessutom är sekretessbelagd ser utredningen däremot att möjligheterna är begränsade.

Utskottet framhöll vidare att Totalförsvarets forskningsinstitut (på uppdrag av Försvarmakten och Energimyndigheten) hade tagit fram en studie med förslag på hur utbyggnaden av vindkraften ska kunna öka samtidigt som Försvarmaktens intressen värnas. Rapporten *Möjligheter till samexistens mellan Försvarmaktens verksamhet och utbyggd vindkraft (FOI-R-5293-SE)* publicerades i april 2022. Dessförinnan fick Försvarmakten i uppdrag i regleringsbrevet för budgetåret 2020 att i yttranden om våg- och vindkraftsärenden utveckla förmågan till tidig dialog och samverkan med övriga samhället samt analysera jämförbara länders och grannländers erfarenheter av fungerande samexistens mellan försvarmakter och kraftigt utbyggd vindkraft inom samma geografiska områden. I regleringsbrevet för 2021 fick Försvarmakten i uppdrag att fortsätta utveckla sin förmåga till tidig dialog och samverkan med relevanta aktörer i planerings- och prövningsprocessen för förnybar energiproduktion samt att redovisa förutsättningar för s.k. villkorade tillstånd. Uppdragen redovisades under 2021 respektive 2022 (FM2022-2142:1). Av redovisningarna framgår att Försvarmakten bedömer att det genomförs ett omfattande arbete inom samhällsplaneringen för att bidra till samexistens med andra samhällsintressen, bl.a. våg- och vindkraft.

Vid försvarsutskottets sammanträde den 18 januari 2024 (prot. 2023/24:12) fick utskottet information om hur arbetet med samexistens vid målkonflikter fortskrider. Företrädare för Försvarmakten redogjorde även för komplexiteten när det gäller bedömningar i tillståndprocesser för vindkraft. Försvarmakten beskrev att myndigheten vid vindkraftsetableringar samverkar med olika delar av totalförsvarets militära del såsom med Försvarets materielverk och Försvarets radioanstalt. Försvarmakten sammanställer därefter en samlad bild av påverkan på totalförsvarets militära del. Myndigheten framhåller att den nuvarande utformningen av tillståndprocessen för vindkraft medför flera utmaningar för myndighetens möjligheter att föra mer djuplodande dialoger med vindkraftsbolagen i tillståndprocessen. Försvarmakten konstaterar t.ex. att det i dagsläget inte finns några hinder för enskilda bolag att oberoende av varandra driva vindkraftsprojekt intill varandra eller i samma område. För Försvarmakten medför det utmaningar i fråga om att inleda mer djuplodande dialoger om anpassning med bolagen där den kumulativa påverkan inte beaktas. Det försvårar förutsättningarna att väga möjliga anpassningar av projekten mot varandra. Därtill försvåras dialogen av att informationen ofta omfattas av försvarssekretess. Enligt Försvarmakten pågår det ett aktivt arbete för att få till stånd en god dialog vid tillståndprocesser. Försvarmakten bedömer att möjligheterna att arbeta för samexistens är större på myndighetsnivå under planeringsprocessen än i de efterföljande tillståndprocesserna för enskilda ansökningar.

Utskottet ser positivt på det arbete som pågår på flera nivåer för att underlätta samexistensen mellan totalförsvarsintresset och andra intressen, och på att Försvarsmakten aktivt strävar efter dialog i dessa frågor. Enligt vad utskottet erfar är arbetet konstruktivt på alla nivåer. Utskottet vill understryka vikten av att detta arbete fortsätter och att metoderna utvecklas vidare. Med hänvisning till det redovisade anser försvarsutskottet att miljö- och jordbruksutskottet bör avstyrka de nu behandlade motionsyrkandena.

Utskottet har i övrigt inte något att anföra med anledning av skrivelsen.

Stockholm den 14 mars 2024

På försvarsutskottets vägnar

Peter Hultqvist

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Peter Hultqvist (S), Lars Wistedt (SD), Jörgen Berglund (M), Björn Söder (SD), Johan Andersson (S), Helena Bouveng (M), Heléne Björklund (S), Anna Starbrink (L), Erik Ezelius (S), Mikael Oscarsson (KD), Mikael Larsson (C), Lars Püss (M), Emma Berginger (MP), Gustaf Göthberg (M), Markus Selin (S) och Camilla Brunsberg (M).